

Sisäministeriön asetus käsisammuttimista

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024, jäljempänä *paloturvallisuuslaitelaki*) tulee voimaan 1.1.2025. Samalla kumoutuu pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) nojalla voimaan jätetty sisäasiainministeriön asetus käsisammuttimista (790/2001, jäljempänä *käsisammutinasetus*).

Käsisammuttimien tuotevaatimuksista on edelleen tarve säätää kansallisesti. Uusi asetus käsisammuttimista annettaisiin paloturvallisuuslaitelain nojalla. Paloturvallisuuslaitelain 36 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteen ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista. Lain 37 §:n 4 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tiedoista sekä asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista oli lausunnolla vuonna 2022. Alustava asetusluonnos oli mukana lausuntopyynnössä. Tuolloin asetusluonnoksesta saatu lausuntopalaute on otettu huomioon asetuksen jatkovalmistelussa.

Asetusluonnos oli lausunnolla x.x.–x.x.2024. Lausuntokierros toteutettiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa.

Asetuksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [SM011:00/2024](#).

Asetusluonnoksesta on tehty teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin (EU) 2015/1535 edellyttämä ilmoitus Euroopan komissiolle. [Täydennetään ilmoitusmenettelyn päätyttyä.]

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Käsisammuttimia koskeva tuotesääntely

Käsisammuttimet kuuluvat paloturvallisuuslaitelain soveltamisalaan. Paloturvallisuuslaitelain luvussa 4 ovat säännökset paloturvallisuuslaitteiden yleisistä tuotevaatimuksista, tuotemerkinnöistä, tuotteen mukana toimitettavista ohjeista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Paloturvallisuuslaitelain tuotevaatimukset koskevat markkinoille saatettavia tuotteita.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Paloturvallisuuslaitelain 3 §:n 5 kohdan mukaan käsiammuttimella tarkoitetaan kannettavaa ja käsin käytettävää sammutinta, jonka paino toimintakuntoisena on korkeintaan 20 kilogrammaa. Määritelmä vastaa käsiammuttinasetuksen ja eurooppalaisten käsiammuttinstandardien määritelmiä. Käsiammuttimet voidaan jakaa niiden sisältämän sammutusaineen mukaan eri tyypeihin kuten jauhe-, hiilidioksidi- ja nestepohjaisiin sammuttimiin. Ominaisuuksiltaan käsiammuttin voi olla paineellinen tai paineeton.

Käsiammuttimia koskee paloturvallisuuslaitelain lisäksi painelaitelaki (1144/2016) ja sen nojalla annetut valtioneuvoston asetukset painelaitteista (1548/2016) ja painelaiteturvallisuudesta (1549/2016), joissa säädetään sammuttimen painesäiliön turvallisuusvaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Painelaitelain säännökset ovat painelaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/68/EU, jäljempänä *painelaitedirektiivi*, täytäntöönpanoa. Painelaitesääntely kattaa käsiammuttimen painesäiliöltä vaadittavat ominaisuudet, painelaitedirektiivissä tai painelaitelaissa ei säädetä käsiammuttimen sammutusominaisuuksista. Käsiammuttimen CE-merkintä perustuu sääntelyyn painelaitteena.

Voimassa olevassa käsiammuttinasetuksessa on säädetty käsiammuttimen sammutusominaisuuksista, merkinnöistä ja käyttöohjeesta. Tuotevaatimuksissa on viitattu eurooppalaisiin EN 3-sarjan käsiammuttinstandardeihin. Lisäksi asetuksessa on säädetty vähimmäisvaatimus ulkokäyttöön tarkoitettujen sammuttimien pakkasenkestolle. Asetuksessa on myös säännökset käsiammuttimien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja markkinavalvonnasta, joita koskeva sääntely on nostettu lain tasolle.

Käsiammuttimille on eurooppalaiset tuotestandardit SFS-EN 3-7:2007, SFS-EN 3-8:2021 ja SFS-EN 3-9:2007, joista osat 8 ja 9 yhdenmukaistettuja standardeja painelaitesääntelyn perusteella. Käsiammuttimien käyttö- ja sammutusominaisuudet määrittävä standardi SFS-EN 3-7:2007 (Käsiammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi.

3.2 Muiden maiden käsiammuttimia koskevia kansallisia sääntelyratkaisuja

Tuotteina käsiammuttimet ovat Euroopassa pääpiirteittäin yhdenmukaisia painelaitedirektiivin ja eurooppalaisten standardien myötä, mutta kansalliset sääntelyratkaisut ovat joiltain osin erilaisia, eikä kaikissa maissa ole erityissääntelyä käsiammuttimien tuoteominaisuuksista. Käsiammuttinstandardi EN 3-7 on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi, ja siinä on mahdollistettu kansalliset täydentävät vaatimukset. Käsiammuttimien punaisesta väristä ja muun väristen sammuttimien sallimisesta on käyty keskustelua viime vuosina useissa maissa.

Ruotsissa muun väristen kuin punaisten sammuttimien myyminen on käytännössä mahdollistettu valmiusviraston kannanotolla. Valmiusvirasto on todennut, että koteihin tarkoitetut käsiammuttimet voivat olla muunkin värisiä kuin punaisia edellyttäen, että sammutin muuten täyttää standardin vaatimukset ja että sammuttimen ohjetekstit ovat selkeät ja tehty kontrastiväreillä. Design-sammuttimien sallimisella on haluttu kannustaa kotitalouksia hankkimaan alkusammutusvälineitä. Julkisiin rakennuksiin sijoitettavien käsiammuttimien on edelleen oltava punaisia tunnistettavuuden ja havaitsemisen varmistamiseksi, tosin julkisissakin tiloissa on jo näkynyt muun värisiä sammuttimia.

Eurooppalainen standardi EN 3-7 mahdollistaa sammutteen tunnistamista koskevat kansalliset vaatimukset. Esimerkiksi Englannissa käsiammuttimet tulee merkitä värikoodilla niiden sisältämän sammutteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti. Värikoodeja on viisi ja värimerkintä sijoitetaan käsiammuttimen säiliöön, yleensä sen yläosaan kaulukseksi. Englannissa on markkinoilla myös kiillotetun teräksen värisiä käsiammuttimia. Kromin, kuparin tai kiillotetun kullan väriset sammuttimet eroavat punaisista sammuttimista ainoastaan ulkokuoren osalta. Näitä sammuttimia ei kuitenkaan merkitä kansallisella hyväksyntämerkinnällä (British Approvals for Fire Equipment BAFF), koska niiden säiliö ei ole standardin mukaisesti punainen.

Norjassa muutkin kuin NS-EN 3-7 standardin mukaiset käsiammuttimet ovat sallittuja, mutta niihin on merkittävä norjaksi, että tuotteen sammutuskyky on rajallinen ja ettei sammutin korvaa pakollista käsiammutinta (Forskrift om brannforebygging, § 23). Samoin on merkittävä myös spray-tyyppiset ja muut pienet sammuttimet.

Alankomaissa käsisammuttimien tulee olla standardin NEN-EN 3-7 + A1 mukaisia ja kaikki markkinoilla olevat käsisammuttimet on merkittävä kansallisella hyväksyntämerkinnällä (Rijkstypkeur). Hyväksyntämerkinnällä osoitetaan, että sammutin soveltuu tuotteen merkintöjen mukaiseen paloluokitukseen (A, B, C, D tai F). Hyväksyntämerkinnät myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan ja niitä hallinnoi Kiwa NCP. Hyväksyntämerkintä kiinnitetään käsisammuttimeen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Käsisammuttimien tuotevaatimuksista on edelleen tarve säätää kansallisesti. Uudessa asetuksessa tuotevaatimuksista säädettäisiin nykyiseen tapaan viittaamalla käsisammuttimia koskevaan standardiin SFS-EN 3-7. Standardi on yhdenmukaistettu standardi, mutta siinä on jätetty mahdollisuus kansallisille poikkeuksille ja täydentäville vaatimuksille. Käsisammuttimeen kiinnitettävän käyttö- ja huolto-ohjeen eli niin sanotun etiketin vähimmäissisältö on määritetty standardissa.

Paloturvallisuuslaitelain 26 §:n mukaan käsisammuttimelle on tehtävä huolto enintään kymmenen vuoden välein. Erityyppisten sammuttimien huoltovälistä ei enää säädettäisi erikseen. Paloturvallisuuslaitelain mukaan valmistajan tulee ohjeistaa tuotteen lyhyemmästä huoltovälistä, jos se on tarpeen esimerkiksi sammutteen ominaisuuksien vuoksi. Asetuksella säädettäisiin kansallisena vaatimuksena, että valmistajan on merkittävä käsisammuttimen huoltoväli käsisammuttimeen.

Uutena asiana asetuksessa säädettäisiin, että kotitalouskäyttöön tarkoitettujen käsisammuttimien säiliön väri voisi olla muukin kuin standardinmukainen punainen. Asetuksen mukaan muut kuin punaiset käsisammuttimet tulisi merkitä erillisellä merkinnällä, että ne on tarkoitettu vain kotitalouskäyttöön. Tämä sääntelytapa vastaisi lähinnä Norjan kansallista sääntelyratkaisua. Paloturvallisuuslaitelain lausuntokierroksella saadun palautteen mukaan punaisten käsisammuttimien lisäksi muiden väristen sammuttimien markkinoille tulon sallimista ei lähtökohtaisesti koettu ongelmaksi edellyttäen, että sammuttimet muuten täyttävät standardien vaatimukset.

Nykyisestä asetuksesta poiketen ulkotiloihin sijoitettavaksi tarkoitetuille käsisammuttimille ei säädettäisi erikseen pakkasenkestovaatimusta, vaan sammuttimen soveltuvuus käyttötarkoitukseen olisi otettava huomioon sammutinta hankittaessa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Käsisammuttimien tuotevaatimuksien osalta viittaaminen eurooppalaiseen standardiin SFS-EN 3-7 vastaa kumoutuvaa asetusta, eikä muuttaisi nykytilaa.

Ehdotetulla kansallisella vaatimuksella merkitä käsisammuttimen huoltoväli sammuttimen etikettiin varmistettaisiin, että tieto valmistajan määrittämästä huoltovälistä löytyy sammuttimeesta. Nykyisin tietoa huoltovälistä ei sammuttimessa yleensä ole. Kun tieto on sammuttimessa, arvioidaan sen edistävän huoltoveloitteen toteutumista.

Paloturvallisuuslaitelain 38 §:n mukaan tuotteen merkintöjen ja mukana toimitettavien asianmukaista ja turvallista käyttöä koskevien tietojen ja ohjeiden on oltava suomen ja ruotsin kielellä. Suomen markkinoille tulevien sammuttimien käyttö- ja huolto-ohjeet laaditaan erikseen, yleensä joko valmistajan tai maahantuojan toimesta. Käsisammuttimen huoltovälin lisäämisen etikettiin ei aiheuta lisäkustannuksia, mutta käytännössä aiheuttaa kuitenkin etikettien uusimisen. Markkinoilla jo oleviin sammuttimiin ei edellytetä tiedon lisäämistä.

Muidenkin kuin punaisten käsisammuttimien markkinoille tulon sallimisen arvioidaan voivan edistää alkusammutustuotteiden lisääntymistä kotitalouksissa ja muussa yksityisessä käytössä. On vaikea arvioida, kuinka paljon ja millaisia erilaisia käsisammuttimia Suomen markkinoille tulisi. Voidaan olettaa, että Ruotsin tapaan markkinoille tulisi ainakin muita yksivärisiä käsisammuttimia kuten valkoisia, mustia tai teräksen värisiä. Ruotsin ja Englannin tapaan voidaan olettaa, että muun väriset käsisammuttimet olisivat hieman kalliimpia kuin punaiset. Siksi myös punaisten käsisammuttimien lukumäärä kotitalouksissa saattaisi jopa lisääntyä.

5 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Käsisammutin. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa asetusta vastaava vaatimus noudattaa eurooppalaista käsisammutinstandardia.

Käsisammuttimien tuotevaatimukset käsisammuttimina määritettäisiin nykyiseen tapaan eurooppalaisen käsisammuttimia koskevan standardin mukaan. Standardissa SFS-EN 3-7 (Käsisammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) määritetään käsisammuttimen käyttö- ja sammutusominaisuudet, käsisammuttimen väri, käsisammuttimeen tehtävät merkinnät sekä käsisammuttimen käyttö- ja huolto-ohjeet.

Eurooppalaisen standardin sijasta olisi mahdollista käyttää myös muuta vastaavan tasoista teknistä eritelmää. Tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta säädetään paloturvallisuuslaitelain 57 §:ssä.

Standardi SFS-EN 3-7:2004+A1:2007 on käännetty suomen kielelle.

2 §. Käsisammuttimen huoltoväli. Ehdotettu 2 § olisi uusi ja sillä tarkennettaisiin käsisammuttimen valmistajan velvoitetta merkitä kyseisen käsisammutintyyppin ja -mallin huoltoväli käsisammuttimeen.

Paloturvallisuuslaitelain 26 §:n mukaan käsisammuttimelle on tehtävä huolto enintään kymmenen vuoden välein. Paloturvallisuuslaitelaissa lähtökohtana on, että käsisammuttimen valmistaja määrittelee sammuttimen huoltovälin, koska sammutte ja muut sammuttimen ominaisuudet vaikuttavat tarvittaviin huoltotoimenpiteisiin. Pykälässä säädettäisiin, että käsisammuttimen huoltoväli tulee merkitä käsisammuttimeen kiinnitettyyn käyttö- ja huolto-ohjeeseen. Ei riittäisi, että huoltoväli on merkitty käsisammuttimen mukana tuleviin ohjeisiin tai pakkaukseen. Standardissa on määritetty, mihin kohtaan etikettiä huoltoväli merkitään.

3 §. Kotitalouskäyttöön tarkoitettu käsisammutin. Säännös olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin, että kotitalouskäyttöön tarkoitettu käsisammutin voi olla muunkin värinen kuin standardinmukainen punainen. Muilta ominaisuuksiltaan käsisammuttimen tulee vastata 1 §:ssä säädettyä.

Standardin SFS-EN 3-7 kohdan 16.1 mukaan käsisammuttimen rungon eli painesäiliön värin on oltava punainen. Standardin mukaan käsisammuttimen rungosta 10 % voi olla muuta väriä sammutteen tunnistamiseksi. Esimerkiksi hiilidioksidia sisältävän käsisammuttimen kaulus on usein harmaa. Sammuttimien kaulusvärit perustuvat kaasupullojen tunnistamisstandardiin, joka ei kuitenkaan koske kannettavia sammuttimia.

Käsisammuttimen punainen väri vaatimus liittyy sammuttimen tunnistettavuuteen. Kotioloissa tuotteen tunnistettavuuteen ei liity samanlaisia haasteita kuin julkisissa tiloissa, sillä asukkaat tietävät, mikä tuote on kotiin hankittu ja minne se on sijoitettu. Kotitalouskäytöllä ei tarkoitettaisi käsisammuttimia, jotka on sijoitettu asuinrakennusten yleisiin tai yhteiskäyttöisiin tiloihin, eikä myöskään asuntoloita, majoitustiloja, palvelu- ja hoiva-asumista tai muita vastaavia rakennuksia tai tiloja.

Pykälän mukaan käsisammuttimeen olisi merkittävä tieto siitä, että sammutin on tarkoitettu ainoastaan kotitalouskäyttöön. Asetuksessa ei säädettäisi mihin kohtaan sammutinta merkintä olisi kiinnitettävä. Merkinnän olisi oltava suomeksi ja ruotsiksi. Käsisammuttimen merkintöjen kielivaatimuksista säädetään paloturvallisuuslaitelain 38 §:ssä.

4 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta ja siirtymäajasta.

Asetus korvaisi kumoutuvan käsisammutinasetuksen. Säännöksen 1 momentissa esitetään asetus tulemaan voimaan samaan aikaan paloturvallisuuslaitelain kanssa eli 1.1.2025.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siirtymäajasta käsisammuttimen huoltovälin merkitsemiselle. Siirtymäsäännös mahdollistaisi sen, että uudet käsisammuttimet voisivat tulla markkinoille ilman huoltovälin merkintää puolen vuoden ajan asetuksen voimaantulosta. Käsisammuttimen huoltoväli tulisi olla merkitty kaikkiin uusiin käsisammuttimiin 1.7.2025 lähtien.